

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Викладач: доктор філософських наук, доцент, Масюк Олег Петрович

Кафедра: філософії, публічного управління та соціальної роботи, IV корпус, ауд. 315

E-mail: masiukoleg@np.znu.edu.ua

Телефон: 061-228-75-73

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення), Telegram, ZOOM

Освітня програма, рівень вищої освіти		Соціальна робота Магістр				
Статус дисципліни		Обов'язкова				
Кредити ECTS	3	Навч. рік	2023/2024	Рік навчання- 1	Тижні	12
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів¹		4	Лекційні заняття – 12 Практичні заняття – 12 Самостійна робота – 66	
Вид контролю	Залік					
Посилання на курс в Moodle		https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4399				
Консультації: особисті – середа з 11-00 до 12-00, IV к., ауд. 315, дистанційні – Viber, Telegram, ZOOM за домовленістю.						

ОПИС КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «**Методологія наукових досліджень в соціальній сфері**» є формування обізнаності майбутніх фахівців у галузі соціальної роботи щодо якісного проведення наукових досліджень на належному рівні задля забезпечення максимальної ефективності надання послуг клієнтам соціальної служби, підвищення рівня особистих знань та пошуку унікальних наукових результатів.

Вказаний курс розроблений для вивчення та засвоєння загальнонаукових та галузевих методів наукової роботи, які б допомогли фахівцям з надання соціальних послуг формулювати цілісне, логічне та зважене бачення своєї професійної діяльності в цій сфері. Курс «Методологія наукових досліджень в соціальній сфері» є необхідною частиною виховання фахівця з соціальної роботи в напрямку якісного використання внутрішнього потенціалу персоналу, який займається наданням допомоги нужденним верствам населення.

Цей курс спрямований на засвоєння фахових компетенцій щодо аналізу життєдіяльності суспільства та громади, а також прогнозування перспективних негараздів у соціальній сфері. Передбачається проведення циклу лекцій з викладення сутності та специфіки методів наукового дослідження в соціальній роботі. Особлива увага приділяється організації наукової діяльності в цій сфері. Лекційний курс створює платформу для обговорення перспектив розвитку наукової роботи щодо оптимізації функціонування суспільства. Виконання групових практичних завдань та підсумкового індивідуального завдання спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та аналітичних якостей.

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент зможє:

- аналізувати соціальні процеси становлення і розвитку наукової роботи в соціальній сфері;
- здатність до абстрактного та конкретного мислення, аналізу та синтезу як основи для ґрунтовного наукового дослідження суспільства;
- аналізувати існуючу нормативно-правову базу щодо організації дослідницької роботи в соціальній сфері;
- шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, які б стосувались дослідження актуальних соціальних проблем;
- використовувати інформаційних і комунікаційних технологій для аналізу соціальної сфери в країні;
- досліджувати соціальну проблему за допомогою методів дослідження в умовах конкретної ситуації;
- генерувати нові ідеї та креативності під час пошуку кращих напрямків розвитку соціального обслуговування.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання самостійних дослідницьких завдань та творчих проектів розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4399>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи:

Критерії оцінювання теоретичного завдання:

5-4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, знання теоретичної літератури, висока аргументованість відповіді, вміння орієнтуватись у практичних дослідженнях в соціальній сфері;
3-2 бали – поверховий виклад матеріалу; знання основної літератури в зазначеній галузі;
1 бал – змістовне доповнення.

Критерії оцінювання практичного завдання:

5 балів – відповідь показує належне володіння практичним методом дослідження, матеріал подається аргументовано, демонструється детальна обізнаність у методологічній базі соціальної роботи;
4-3 бала – авторська позиція заявлена, але повністю не розкрита, викладення матеріалу засноване на знанні основних дослідницьких методів соціальної роботи, але без логічного та послідовного викладення;
2 - 1 бал – поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел соціальної роботи.

Підсумкові контрольні заходи:

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів засвоєння студентами навчальної дисципліни на завершальному етапі. Підсумковий

контроль відбувається у формі комплексного заліку, який складається з: 1) розгорнутої усної відповіді на 2 теоретичних питання; 2) виконання практичного завдання. Приклади практичних завдань: а) намалюйте логічну схему операціоналізації понять соціологічного опитування; б) порівняйте вітчизняні та закордонні методи дослідження в соціальній роботі; За результатами заліку здобувач вищої освіти може отримати 40 балів. З них 20 балів – за результатами відповіді на питання, 20 балів – написання тез для апробації наукового дослідження. У цілому, студент може отримати 100 балів.

Критерії оцінювання відповіді на питання:

20-18 балів – повна змістовна відповідь на всі запитання, якісне оперування термінами та теоретичними джерелами, аргументованість відповіді, переконливе демонстрування обізнаності щодо організації наукових досліджень в соціальній роботі;

17-15 балів – повна змістовна відповідь на два завдання, в одному завданні є помилки в розумінні методів дослідження в соціальній сфері;

11-14 балів – неповні відповіді на всі питання, вільна орієнтація в нормативно-законодавчій базі щодо організації наукової роботи;

10-13 балів – неповні відповіді на два питання білету, обмежена орієнтація в організації науково-дослідницької роботи в нашій країні;

6-9 балів – часткові відповіді на питання білету, висвітлення базових понять;

1-5 балів – короткі поверхові відповіді на окремі питання білету, нечіткі та помилкові визначення понять.

Критерії оцінювання індивідуального завдання:

20-18 балів – підготовлена робота розкриває шляхи вирішення складної соціальної проблеми та спрямована на гармонізацію суспільного життя в нашій країні;

17-15 балів – підготовлена робота демонструє високий рівень та ілюструє тенденції сучасній тенденції щодо розвитку суспільних процесів;

11-14 балів – підготовлена робота демонструє середній рівень та ілюструє тенденції сучасній тенденції щодо розвитку суспільних процесів;

10-13 балів – підготовлені тези неповно розкриває зміст та структуру наукового дослідження, спрямованої на вирішення соціальних проблем в Україні;

6-9 балів – підготовлена робота носить незавершений характер, окремі елементи тез описуються фрагментарно, логічна послідовність викладу матеріалу є нечіткою;

1-5 балів – підготовлений матеріал має фрагментарний характер.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
Змістовий модуль 1	Опитування за темою семінару (тестування).	Тиждень 2	5%
	Понятійний аналіз.		5%
Змістовий модуль 2	Опитування за темою семінару (тестування).	Тиждень 4	5%
	SWOT-аналіз.		5%
Змістовий модуль 3	Опитування за темою семінару (тестування).	Тиждень 6	5%
	Культура цитування.		5%
	Опитування за темою семінару (тестування).	Тиждень 8	5%
	Порівняльний аналіз.		5%
Змістовий модуль 4	Опитування за темою семінару (тестування).	Тиждень 10	5%
	Аналіз проблемної ситуації.		5%
	Опитування за темою семінару (тестування).	Тиждень 12	5%
	Порівняльний аналіз.		5%
Підсумковий контроль (max 40%)			
Залік.		Заліковий тиждень	20%
Захист індивідуального дослідницького завдання.			20%
Разом			100%

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольний захід	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тиждень 1 Лекція 1	Гносеологія як складова наукового дослідження.		
Тиждень 2 Семінар 1	Наукова діяльність у соціальній сфері.	Опитування (тестування), визначення понять.	5/5
Змістовий модуль 2			
Тиждень 3 Лекція 2	Наукові експерименти у соціальній роботі.		
Тиждень 4 Семінар 2	Структура пізнавальної діяльності у гуманітарній сфері.	Опитування (тестування), SWOT-аналіз.	5/5
Змістовий модуль 3			
Тиждень 5 Лекція 3	Організація наукового дослідження в соціальній роботі.		
Тиждень 6	Пізнавальне – практичне -	Опитування	5/5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Семінар 3	ціннісне	(тестування), Культура цитування.	
Тиждень 7 Лекція 4	Проблемна ситуація у науковому дослідженні.		
Тиждень 8 Семінар 4	Методи дослідження соціуму.	Опитування (тестування), Порівняльний аналіз.	5/5
Змістовий модуль 4			
Тиждень 9 Лекція 5	Науково-дослідницька робота в соціальній сфері.		
Тиждень 10 Семінар 5	Методологія середовищного прогнозування.	Опитування (тестування), Аналіз проблемної ситуації.	5/5
Тиждень 11 Лекція 6	Action-research в соціальній сфері.		
Тиждень 12 Семінар 6	Стратегічне прогнозування у соціальній сфері.	Опитування (тестування), Порівняльний аналіз.	5/5
	Підсумковий контроль (теоретичний і практичний)	Тестування за змістовими модулями. Підсумковий контроль на платформі Moodle	20
		Фінальний проект: <i>написання тез для апробації наукового дослідження.</i>	20

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник для бакалаврів, магістрів і аспірантів економ. спец. ВУЗів. Київ : АБУ, 2002. 480 с.
2. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. Київ : ЦНЛ, 2014. 142 с.
3. Дембіцький С. Розробка соціологічних тестів: методологія і практика її застосування: монографія. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 304 с.
4. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2004. 212 с
5. Зацерковний В.І. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
6. Конверський А. Є. Критичне мислення. 2-е вид. перероб та доп. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 368 с.
7. Масюк О.П. Методологія наукових досліджень в соціальній сфері: методичні рекомендації до семінарських занять для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Соціальна робота» освітньо-професійної програми «Соціальна робота». Запоріжжя : КСК-Альянс, 2019. 51 с.
8. Незалежна Україна в координатах сталого розвитку/ [В.В. Микитенко та ін.]. Київ : Міжнародний науково-технічний університет ім. Академіка Юрія Бугая, 2018. 1044 с.
9. Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів: навчальний посібник [Воловик В. І. та ін.]. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 464 с.

10. Стан сучасного українського суспільства : цивілізаційний вимір/ За наук. ред. М.О. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
11. Шульга М. О. Метаморфози українського суспільства. Київ : ІС НАНУ, 2003. 261 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Лепський М. А. Метод «Прогнозування за аналогією». #GS Геополітичні студії. Робоча книга. Handbook #1/ М. А. Лепський, Н. В. Лепська, за заг. ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 62 с.
2. Подольская Е. А. Управление социальными процессами: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Харьков : НУА, 2007. 524 с.
3. Kemmis S., McTaggart R., Nixon Rh. The Action Research Planner Doing Critical Participatory Action Research. New York: Springer Science+Business Media Singapore, 2014. 206 p.
4. Myers D. G. Intuition: Its Powers and Perils. New Haven: Yale Nota Bene, 2004. 336p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Методологія та організація наукових досліджень: конспект лекцій/ уклад. В.М. Кислий. Суми: СумДУ, 2009. 13 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi20/0016708.doc> (дата звернення: 10.12.2018).
2. Приймак О. М. Управління соціальними процесами: методичні рекомендації до семінарських занять та виконання індивідуального завдання для студентів освітнього рівня «магістр» спеціальності «Соціальна робота» заочної форми навчання. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 45 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2015/06/0036480.doc> (дата звернення: 13.12.2018).
3. Приймак О. М. Управління соціальними процесами: методичні рекомендації до семінарських занять та виконання індивідуального завдання для студентів освітнього рівня «магістр» спеціальності «Соціальна робота» денної форми навчання. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 50 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2015/06/0036482.doc> (дата звернення: 11.12.2018).
4. Череп А. В. Методологія наукових досліджень: методичні вказівки до самостійної роботи студентів економічного факультету денної форми навчання. Запоріжжя: ЗНУ, 2013. 48 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2011/05/0011245.pdf> (дата звернення: 25.03.2019).
5. Global Standards for Social Work Education and Training. URL: <https://www.iasw-aiets.org/global-standards-for-social-work-education-and-training/> (дата звернення: 25.03.2019).
6. Ethics in Social Work: Statements and Principles. URL: <https://www.iasw-aiets.org/archive/ethics-in-social-work-statement-of-principles/> (дата звернення: 25.03.2019).
7. Hackl P. New Generation of Data for Human Development. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/new-generation-data-human-development> (дата звернення: 31.03.2019).

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять обов'язкове, оскільки курс зорієнтовано на синтез актуальних теоретичних здобутків та практичних методів управління в соціальній роботі. Будь ласка, беріть участь у обговоренні! Вміння висловлювати свою думку максимально важливо для формування належних управлінських компетенцій в соціальній сфері.

***Пропуски прийнятні лише з поважної причини.** Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).*

Політика академічної доброчесності

Кожний з учасників навчального процесу зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Не допускаються письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства. Використання будь-якої інформації має бути правильно оформлене з дотриманням авторських прав. Якщо ви не впевнені у наявності плагіату, то можете перевірити себе за допомогою програмного забезпечення UniCheck, яке є в наявності у науковій бібліотеці ЗНУ. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Студент має бути впевненим користувачем програмного комплексу Moodle, який знаходиться на сайті ЗНУ. Наявність та валідність паролю є обов'язковою вимогою для початку навчання. Електронні пристрої можна використовувати лише в рамках навчальної необхідності. Під час аудиторних занять необхідно переводити свої телефони, смартфони, планшети та розумні годинники у беззвучний режим. Вони можуть відволікати вас, викладача та ваших колег. Протягом заняття варто утримуватись від надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірки електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення надсилаються через старосту та розміщуються в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Електронна пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методика проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марті Ірини Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: Банах Віктор Аркадійович.

Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. [\(061\) 228-75-50](tel:+380612287550)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>
Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>